

Huvudman

Stockholms kommun
annalena.thoren@edu.stockholm.
se

Ärendet

Tillsyn av grundskolan Vällingbyskolan i Stockholms kommun

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Stockholms kommun att senast den **29 augusti 2025** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande extra anpassningar, särskilt stöd, frånvaro, studiero samt kränkande behandling. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Stockholms kommun inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Stockholms kommun ska vidta följande åtgärder

Extra anpassningar och särskilt stöd

1. Rektorn ska genomföra en uppföljning och analys av lärarnas och elevhälsans arbete med extra anpassningar och tillgången till utrustning och material som behövs för arbetet med extra anpassningar. Detta arbete ska dokumenteras. Inkom med en redogörelse för uppföljningen, analysen och eventuella beslut om åtgärder. (2 kap. 10 §, 3 kap. 5 § och 4 kap. 4 § skollagen.)
2. Se till att vid minst ett tillfälle informera samtliga lärare och elevhälsans personal om skollagens krav kring när skolpersonal ska anmäla till rektorn att en elev kan vara i behov av särskilt stöd och skolans rutiner för detta. Inkom med en redogörelse för när och hur informationen har förmedlats. (2 kap. 34 § andra stycket skollagen samt 3 kap. 7 § skollagen.)
3. Rektorn ska se till att en utredning om en elevs behov av särskilt stöd inleds för varje anmälan om behov av särskilt stöd som görs till rektorn eller den rektorn har delegerat uppgiften att ta emot

anmälningar till. Rektorn ska dokumentera hur många sådana anmälningar som inkommit till rektorn under perioden den 14 mars 2025 – den 22 augusti 2025 samt vilket datum utredningen har startats för respektive elev. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (3 kap. 7 § skollagen.)

Frånvaro

1. Rektorn ska se till att en utredning om en elevs frånvaro inleds om en elev bedöms ha upprepad eller längre frånvaro. Detta gäller inte om en utredning är uppenbart obehövlig. Utredningen ska genomföras i samråd med eleven och elevens vårdnadshavare samt med elevhälsan. Rektorn ska dokumentera de elever som bedöms ha upprepad eller längre frånvaro samt när utredningar har inletts och, i förekommande fall, slutförts för respektive elev under perioden den 14 mars 2025 – 22 augusti 2025. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (7 kap. 19 a § skollagen.)
2. Rektorn ska se till att när en utredning om elevs frånvaro inletts snarast anmäler det till huvudmannen. Rektorn ska dokumentera hur många utredningar om frånvaro som inletts under perioden den 14 mars 2025 – den 22 augusti 2025, datum för när varje utredning inletts samt datum för när varje utredning anmälts till huvudmannen. (7 kap. 2 § och 19 a § skollagen.)

Kränkande behandling

1. Se till att alla lärare och annan personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten anmäler detta till rektorn. (6 kap. 10 § skollagen.)

Studiero

1. Se till att vid minst ett tillfälle informera all skolpersonal om skollagens reglering kring personalens befogenheter att agera för att tillförsäkra och studiero samt hur disciplinära åtgärder kan och får användas. Inkom med en redogörelse för hur och när informationen har förmedlats. (2 kap. 34 § och 5 kap. 6 § skollagen.)
2. Se till att rektorn följer upp elevernas studiero i undervisningen, analyserar vilka hinder som finns för att elever ska ha studiero

samt, utifrån uppföljningen och analysen av vilka behov som finns i verksamheten, beslutar om åtgärder som ska vidtas. Uppföljningen och analysen ska omfatta organiseringen av undervisningsgrupper, personalens gemensamma arbetssätt och förhållningssätt samt medverkan av elevhälsan i arbetet och studiero. Inkom med en redogörelse för uppföljningen, analysen och beslutade åtgärder. (2 kap. 10 §, 4 kap. 4 § och 5 kap. 3 § skollagen.)

3. Se till att rektor startar en utredning för elev som uppvisar ordningsstörande beteende eller uppträtt olämpligt eller om eleven gjort sig skyldig till en allvarlig förseelse. Rektor ska även tillse att en utredning om behov av särskilt stöd enligt 3 kap. 7 § skollagen inleds om förutsättningarna härför föreligger. Rektorn ska dokumentera hur många sådana utredningar som genomförts under perioden den 14 mars 2025 – 22 augusti 2025. Dokumentationen ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (5 kap. 9 § skollagen.)
4. Se till att åtgärder genomförs med utgångspunkt i vad som framkommit vid en utredning enligt 5 kap. 9 § första stycket för att få eleven att ändra sitt beteende. (5 kap. 10 § skollagen.)

Områden utan konstaterade brister

Skolinspektionen avslutar ärendet i de delar som avser anmälan till socialnämnden samt studiehandledning på modersmålet.

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till luca.nesi@skolinspektionen.se, eller per post till Skolinspektionen, Box 23069, 104 35 Stockholm. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (dnr 2024:7648) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen har utifrån uppgifter om eventuella missförhållanden samt utifrån myndighetens risk- och väsentlighetsanalys hösten 2024 inlett en tillsyn av Vällingbyskolan i Stockholms kommun.

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Vällingbyskolan följer gällande bestämmelser avseende extra anpassningar, särskilt stöd, frånvaro, kränkande behandling, studiero, skyldighet att göra en orosanmälan till socialnämnden samt studiehandledning på modersmålet.

Tillsynen har genomförts genom intervjuer med elever, lärare, personal i elevhälsan och rektorn samt lektionsobservationer mellan den 25 november 2025 och 2 december 2025. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats, såsom utdrag ur betygskatalog, åtgärdsprogram, frånvaroutredningar samt anmälningar om kränkande behandling. Huvudmannen har yttrat sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Skolinspektionen redogör först för de omständigheter som framkommit i tillsynsutredningen och som ligger till grund för myndighetens bedömning, därefter anges de bestämmelser som tillämpas och slutligen redovisar Skolinspektionen sin bedömning i det här fallet.

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Föreläggande

Extra anpassningar och särskilt stöd

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Extra anpassningar

Lärare på mellanstadiet uppger att många elever är i behov av stöd i form av extra anpassningar. Enligt lärarna hinner de inte med att ge extra anpassningar till alla elever som är i behov av sådana anpassningar. Ett skäl till detta är bristen på grupprum, ett annat är att lärarna inte hinner med att undervisa elever med i hur man använder digitala hjälpmedel. Lärarna på högstadiet uppger att eleverna ges generella anpassningar inom ramen för ledning och stimulans, eleverna har inte så många individuella extra anpassningar. De extra anpassningar man inte hinner med är att elever ska få visa sina kunskaper muntligt eller få förlängd provtid.

Elevhälsan uppger att inte alla elever som är i behov av det får stöd i form av extra anpassningar. Som orsak till det anger elevhälsan bland annat brist på grupprum, svårt att få till en samsyn på skolan vad gäller generella extra anpassningar samt att lärare behöver utbildas vad gäller vissa digitala hjälpmedel.

Enligt rektorn har skolan arbetat med extra anpassningar men effekten har blivit olika på mellan- respektive högstadiet. På högstadiet har lärarna gått från att ha många individuella anpassningar till att minska dessa. På mellanstadiet finns många individuella anpassningar dokumenterade, även sådana som inte är extra anpassningar. Det är svårt för lärarna att hinna med vissa extra anpassningar, såsom att sätta i gång elever. Bristen på grupprum är ett hinder, även specialpedagoger saknar grupprum för att arbeta med vissa elever.

Anmäla till rektorn behov av utredning om särskilt stöd

Av intervjuer med lärare, elevhälsan samt rektorn framgår att lärare inte alltid anmäler behov av särskilt stöd till rektorn samt att rektorn inte alltid ser till att en anmälan leder till att en utredning om särskilt stöd startas.

Lärare ger exempel på några elever som de inte har anmält för utredning om särskilt stöd, trots att de befäras att eleverna inte kommer att nå kunskapskraven. Enligt lärarna har skolan en ny rutin vad gäller att anmäla behov av särskilt stöd. Lärare och elevhälsa diskuterar tre gånger per termin de elever där extra anpassningar inte räcker. Rutinen för att anmäla elevers behov av särskilt stöd är enligt lärare inte tillräcklig tydlig.

Representanter för elevhälsan uppger att inte alla elever som är i behov av utredning av särskilt stöd anmäls till elevhälsan. Enligt elevhälsan är det inte tillräckligt tydligt för alla lärare hur de ska anmäla att en elev behöver utredas för särskilt stöd. Rektorn bekräftar att det behöver förtydligas till vem som lärarna ska anmäla behov av utredning om särskilt stöd. Det är biträdande rektorn som formellt beslutar om utredning om särskilt stöd ska startas, biträdande ingår i respektive stadies elevhälsoteam.

Starta utredning om särskilt stöd

Av utredningen i ärendet framgår att några elever som anmälts av lärare till mentorn inte lyfts av mentorn till elevhälsan. Dessa elevärenden har enligt elevhälsan bollats tillbaka till läraren. Elevhälsan uppger att en anmälan om särskilt stöd inte alltid leder till att en utredning om särskilt stöd startas. Ibland får läraren tillbaka ärendet då ytterligare underlag behövs, när en lärare lyfter en elev som inte har godkända resultat måste läraren först se vad läraren kan göra för förändringar med extra anpassningar i klassrummet. Ibland behöver saken även diskuteras med vårdnadshavare.

Även rektorn bekräftar att en utredning om särskilt stöd inte alltid startas efter en anmälan. Som skäl anges bland annat att elevhälsan i stället beslutat att starta en frånvaroutredning eller att diskutera anpassningar med läraren, då eleven bara befäras att inte nå kunskapskraven i ett ämne.

Rättslig reglering

Rektorn beslutar om sin enhets inre organisation och ansvarar för att fördela resurser inom enheten efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov. Rektorn fattar i övrigt de beslut och har det ansvar som framgår av särskilda föreskrifter i denna lag eller andra författningar. (2 kap. 10 § skollagen.)

Huvudmannen ska se till att den personal som har hand om utbildningen i den verksamhet som huvudmannen har ansvar för ges möjligheter till kompetensutveckling och att all personal i den verksamhet som huvudmannen har ansvar för har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för skolväsendet. (2 kap. 34 § skollagen).

Om det inom ramen för undervisningen, genom användning av ett nationellt kartläggningsmaterial eller ett nationellt bedömningsstöd, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, och inte annat följer av 7 §, ska eleven skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen. Stödet ska ges med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet, om det inte är uppenbart obehövt. (3 kap. 5 § skollagen.)

Om det inom ramen för undervisningen, genom användning av ett nationellt kartläggningsmaterial eller ett nationellt bedömningsstöd, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen enligt 5 §, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövt. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd. Det särskilda stödet ska ges med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet, om det inte är uppenbart obehövt. (3 kap. 7 § skollagen.)

Varje huvudman inom skolväsendet ska systematiskt och kontinuerligt planera och följa upp utbildningen på skolenhetsnivå. Huvudmannen ska

även analysera orsakerna till uppföljningens resultat och utifrån analysen genomföra insatser i syfte att utveckla utbildningen. Rektorn ansvarar för att sådan planering, uppföljning, analys och utveckling av utbildningen sker på skolenhetsnivå. (4 kap. 3–4 §§ skollagen.)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i arbetet med extra anpassningar på Vällingbyskolan. Tillsynen visar att inte alla elever som är i behov av det ges stöd i form av extra anpassningar. Lärarna beskriver visserligen att de arbetar med extra anpassningar men att de inte alltid hinner ge extra anpassningar till de elever som är i behov av det stödet. Alla elever som behöver extra anpassningar i form av digitala hjälpmedel får inte det, bland annat på grund av att inte alla lärare har tillräcklig kunskap om hur dessa ska användas. Det saknas dessutom en samsyn bland lärarna i fråga om generella anpassningar på klassnivå, som ska komma alla elever till godo.

Skolinspektionen bedömer att det även finns brister i skolans arbete med skyldigheten att anmäla och starta utredning om särskilt stöd. Av utredningen framgår att inte alla lärare anmäler att en utredning om särskilt stöd behöver göras, då de befarar att elev inte kommer att nå kunskapskraven, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar. Mentor lyfter dessutom inte alltid anmälda elever till elevhälsan, vilket är en förutsättning för att en utredning om särskilt stöd ska startas. Utredningen visar att biträdande rektorerna inte alltid ser till att en utredning om särskilt stöd startas efter att lärare lämnat en anmälan därom. En rektor, eller den som uppgiften är delegerad till, är alltid skyldig att starta en utredning efter att denne har mottagit en anmälan om särskilt stöd.

Frånvaro

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Skolinspektionen har tagit del av frånvaroutredningar avseende 22 elever som rektorn bedömt har eller har haft lång eller upprepad frånvaro det senaste året. För flera av dessa elever har skolan upprättat en frånvaroutredning utifrån huvudmannens mall "Upprepad eller längre frånvaro". I denna mall finns avsnitt rörande elevens syn på frånvaron, vårdnadshavarens och elevhälsans medverkan i frånvaroutredningen, resultat av utredningen samt åtgärder som beslutats för att få eleven att delta i utbildningen. I några elevärenden består utredningarna av antingen en så kallad enkel eller fördjupad kartläggning, en utredning om särskilt stöd eller enbart av ett åtgärdsprogram.

Rektor uppger att skolan inte kunnat anmäla frånvaroutredningar till huvudmannen i den utsträckning som det ska anmälas, sedan man bytt digitalt system. Under höstterminen 2024 har frånvaroutredningar startats utan att det anmälts till huvudmannen.

Rättslig reglering

Barn som är bosatta i Sverige har skolplikt. (7 kap. 2 § skollagen.)

Om en elev i förskolan eller grundskolan har upprepad eller längre frånvaro från verksamheten ska rektorn, oavsett om det är fråga om giltig eller ogiltig frånvaro, se till att frånvaron skyndsamt utreds om det inte är obehövligt. Utredningen ska genomföras i samråd med eleven och elevens vårdnadshavare samt med elevhälsan. Om förutsättningarna för en utredning om särskilt stöd enligt 3 kap. 7 § är uppfyllda ska även en sådan utredning inledas. När en utredning om elevs frånvaro har inletts ska rektorn se till att frånvaron snarast anmäls till huvudmannen. (7 kap. 19 a § skollagen.)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i skolans arbete med frånvaroutredningar. Det framgår av Skolinspektionens utredning att rektorn under höstterminen 2024 inlett frånvaroutredningar utan att anmäla detta till huvudmannen.

Skolinspektionen bedömer dessutom att det finns brister i några av de granskade frånvaroutredningarna i de fall skolan inte använt mallen "Upprepad eller längre frånvaro". Det framgår då inte alltid att skolan utrett anledningen till elevens frånvaro. Utredningarna utgör inte heller alltid ett tillräckligt underlag för beslut om åtgärder för att komma till rätta med frånvaron. Det har i dessa fall inte framkommit att en utredning varit obehövlig. Det framgår inte heller alltid om skolan tagit reda på elevens syn på frånvaron samt om elevhälsan medverkat i utredningen.

Kränkande behandling

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Enligt elever på mellanstadiet händer verbala kränkningar ganska ofta men det är ovanligt med fysiska kränkningar. Eleverna vet vilka vuxna de ska vända sig till om de blir kränkta, det brukar bli bättre när de vänder sig till vuxen. Elever på mellanstadiet uppger att de känner sig relativt trygga. Enligt elever på högstadiet har kränkningarna minskat under innevarande läsår, bland annat har flera vuxna befunnit sig i korridorerna. Det lärarna

kan göra för att åtgärda kränkande behandling är att uppmärksamma vilket språkbruk som är på skoj och vilket som inte är det.

Enligt lärare på mellanstadiet hinner de inte anmäla alla kränkningar. Lärarna löser de konflikter och situationer som uppstår men hinner inte göra mer och nöjer sig med det. Lärarna på mellanstadiet uppger samtidigt att antalet anmälningar har minskat, det förebyggande arbetet mot kränkningar har gett effekt. Lärare kan nu höra elever resonera om hur de ska undvika att kränka varandra. Lärare uppger också att de markerar konsekvent mot olämpligt språkbruk. Lärare på högstadiet uppger att alla kränkningar av fysisk karaktär anmäls till rektorn. Vad gäller felaktigt språkbruk reagerar lärarna men anmäler inte kränkning. Kränkande språkbruk sägs oftast på skoj men tredje person kan ta illa vid sig, särskilt vad gäller homofobiska eller rasistiska ord.

Enligt elevhälsan anmäls inte alla kränkningar, i regel anmäls alla fysiska kränkningar. Verbala kränkningar hanteras genom tillsägelser och mejl till hemmet. Elevhälsan uppger att ett kränkande språkbruk är normaliserat på skolan. Lärarna försöker motarbeta det men det blir inte alltid dokumenterat. Enligt elevhälsan orkar inte all personal reagera på kränkande språkbruk, vilket alla måste göra det för att det ska fungera.

Enligt rektorn hinner personalen inte anmäla alla verbala kränkningar. Det blir alltid anmält om en elev tar upp med personal att man tagit illa upp av verbal kränkning. Det som inte anmäls är sådant som man går förbi och hör, då blir det bara tillsägelser. Kränkningar med rasistiskt eller homofobiskt innehåll tar skolan tag i men de behöver ”putta ned gränsen” ytterligare. Enligt rektorn har skolan ett stort arbete framför sig för att åtgärda detta. Om en kränkning anmäls till rektorn får huvudmannen automatiskt besked om saken genom det digitala systemet.

Rättslig reglering

En lärare eller annan personal som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till rektorn. En rektor som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden. (6 kap. 10 § skollagen.)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i skolenhetens arbete med att anmäla uppgifter om kränkande behandling. Det framgår av utredningen att skolpersonal inte anmäler alla kränkningar. Enligt skollagen inträder skolpersonalens anmälningsskyldighet så snart personal får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling. När uppgifter om kränkande behandling inte anmäls systematiskt medför det att huvudmannen inte kan agera för att säkerställa att en utredning skyndsamt startas och eventuella åtgärder vidtas.

Studiero

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Studiero och utreda ordningsstörande beteende

Enligt elever på mellanstadiet är det i en av årskurserna stökigt omkring hälften av lektionerna. Vidare uppger elever att studieron är lärarberoende och att det oftast är samma två-tre elever som stör undervisningen. Eleverna beskriver samtidigt att studieron jämfört med tidigare terminer har blivit bättre och att skolan har ordningsregler som eleverna har varit med att ta fram.

Elever på högstadiet säger att det är lärar- och ämnesberoende huruvida lektionerna är stökiga. Några elever uppger att fyra av tio lektioner är stökiga medan andra elever säger att det är sju av tio. Enligt en elev är det "kaos" i ett ämne. Elever uppger att när det är stökigt hör de inte alltid vad läraren säger då det finns av elever som skriker, och att det då är svårt att få lärarens uppmärksamhet. Enligt eleverna är det alltid samma elever som stör. Elever beskriver att vissa elever lämnar lektionerna när det är stökigt och att några av de kommer inte tillbaka under resterande lektionstid. Eleverna uppger att de har varit med och tagit fram ordningsregler.

Enligt lärare på mellanstadiet har inte alla lärare samma ordningsregler vilket påverkar studieron. Lärarna beskriver att studieron är lärarberoende på vis att det i klasser där läraren känner eleverna råder en studiero. Lärare på högstadiet uppger att studieron varierar mellan klasserna och att det i en särskild årskurs är svårt att undervisa då det finns en tuff jargong.

Elevhälsan uppger att det är stökigt i en av klasserna på mellanstadiet samt att det är samma elever som återkommande stör ordningen. Vidare att lärare har regelbundet samtal med elever som stör men att det inte är något som nedtecknas. Enligt elevhälsan är skolans lokaler inte anpassade till de behov som finns på skolan.

I skriftlig redovisning inför skolbesöket uppger rektorn, på frågan om skolan utreder elever som ofta stör ordningen, att det ofta är fler saker som påverkar om en elev stör ordningen, så de tittar på hela elevens situation

och lärmiljö. De gör kränkingsutredningar, har gjort ett antal utredningar om särskilt stöd, frånvaroutredningar, observationer, skolkuratorer har samtal, skolan samverkar med vårdnadshavare och andra aktörer. Rektorn ger vidare exempel på åtgärder för att främja studieron såsom gemensamt förhållningssätt, att eleverna ska mötas av samma struktur och samma regler, eleverna ska känna igen sig, ha fasta platser. Man ska ta hjälp av sina kollegor i arbetslaget, man diskuterar en klass på gruppnivå, för att se vad som fungerar, för att ta över goda exempel. En kollega kan också komma för att observera klassen.

Av Stockholm stads Grundskoleenkät, genomförd höstterminen 2024, framgår bland annat följande. Omkring 30 procent av svarande elever i årskurs 5 respektive 30 procent av elever i årskurs 8 på Vällingbyskolan anger att de "kan arbeta i lugn och ro". Som jämförelse är genomsnittet för Stockholm stads alla skolor nästan 60 procent.

Disciplinära åtgärder

Elever uppger att det varierar om elever utvisas från undervisningslokalen. Enligt elever finns det dels lärare som inte utvisar utan bara "hotar" med det att göra det. Elever beskriver samtidigt att det finns lärare som ganska ofta utvisar elever från undervisningslokalen. Några lärare uppger att de inte använder sig av disciplinär åtgärd i form av utvisning eftersom läraren då måste "hålla koll" på eleven. En lärare säger att hen är emot att disciplinära åtgärder används, några lärare beskriver att de endast visar ut elever kortare stunder då läraren behöver rapportera till skolledning om utvisning sker resten av lektionstiden.

Enligt rektorn är skolans policy att disciplinära åtgärder främst ska användas i form av tillsägelser, sedan utvisning. Skolledningen försöker gå ifrån detta att utvisning är den första åtgärd läraren använder. Ska man utvisa krävs det dokumentation och lärarna måste ta hänsyn till tillsynsansvaret, man måste säkerställa att det finns en mentor eller annan personal som tar emot eleven.

Rättslig reglering

Rektorn beslutar om sin enhets inre organisation och ansvarar för att fördela resurser inom enheten efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov. Rektorn fattar i övrigt de beslut och har det ansvar som framgår av särskilda föreskrifter i denna lag eller andra författningar. (2 kap. 10 § skollagen.)

Huvudmannen ska se till att personalen som har hand om utbildningen i den verksamhet huvudmannen har ansvar för enligt denna lag ges möjlighet till kompetensutveckling
Huvudmannen ska se till att all personal i den verksamhet som huvudmannen har ansvar för enligt denna lag har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för skolväsendet. (2 kap. 34 § skollagen.)

Alla elever ska tillförsäkras en skolmiljö där utbildningen präglas av trygghet och undervisningen av studiero. Med studiero avses att det finns goda förutsättningar för eleverna att koncentrera sig på undervisningen. Huvudmannen ska säkerställa att det på skolenheten bedrivs ett förebyggande arbete som syftar till att skapa trygghet och studiero. (5 kap. 3 § skollagen).

Ordningsregler ska finnas för varje skolenhet. Ordningsreglerna och hur de följs ska regelbundet följas upp. Orsakerna till uppföljningens resultat ska analyseras. Ordningsreglerna ska utarbetas, följas upp och, vid behov, omarbetas under medverkan av eleverna. Rektorn beslutar om ordningsregler. (5 kap. 5 § skollagen.)

Personalen får vidta de omedelbara och tillfälliga åtgärder som är befogade för att tillförsäkra eleverna trygghet och studiero. Detta innefattar en befogenhet att ingripa fysiskt för att avvärja våld, kränkningar eller andra ordningsstörningar.

Åtgärd enligt första stycket får vidtas endast om den står i rimlig proportion till sitt syfte och övriga omständigheter. Enligt de förutsättningar som anges i 5 kap. 7-23 §§ skollagen får det beslutas om utvisning ur undervisningslokalen, kvarsittning, tillfällig omplacering, tillfällig placering utanför den egna skolenheten, avstängning och omhändertagande av föremål. Även sådana åtgärder får vidtas endast om de står i rimlig proportion till sitt syfte och övriga omständigheter. (5 kap. 6 § skollagen.)

Om en elev vid upprepade tillfällen stört ordningen eller uppträtt olämpligt eller om eleven gjort sig skyldig till en allvarlig förseelse, ska rektorn se till att saken utreds. Samråd ska ske med elevens vårdnadshavare. Om förutsättningarna för en utredning om särskilt stöd enligt 3 kap. 7 § skollagen är uppfyllda ska även en sådan utredning inledas. Vidare ska rektorn se till att åtgärder genomförs för att få eleven att ändra sitt beteende. (5 kap. 9-10 §§ skollagen.)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att skolmiljön på Vällingbyskolan inte präglas av studiero. Intervjuade elever och personal beskriver flera orsaker till det, bland annat den fysiska miljön samt undervisnings- och lärarrelaterade

orsaker. Av utredningen framgår visserligen att skolan har ordningsregler och att det finns ett arbete för att främja studiero men att detta inte har varit tillräckligt för att säkerställa en studiero. Huvudmannens Grundskoleenkät bekräftar de uppgifter som intervjuade elever lämnat till Skolinspektionen.

Av utredningen i ärendet framgår att det finns elever på skolan som vid upprepade tillfällen stör ordningen vilket bidrar till att studiemiljön inte präglas av studiero. Dessa elever behöver identifieras och utredas i fråga om ordningsstörande beteende. Skolan har valt att vidta andra åtgärder än att utreda elever på grund av ordningsstörande beteende men utredningen visar att dessa åtgärder inte varit tillräckliga för att komma till rätta med ordningsstörande beteende.

Vad gäller disciplinära åtgärder får lärare enligt skollagen vidta de omedelbara och tillfälliga åtgärder som är befogade för att tillförsäkra studiero. Lärare och annan personal har också en skyldighet att ingripa i situationer där det är motiverat för att säkerställa elevernas trygghet och studiero. På Vällingbyskolan finns det lärare som inte agerar i situationer där elever stör ordningen. Lärarna upplever att de inte kan verkställa disciplinära åtgärder, bland annat med hänsyn till tillsynsansvaret. Skolinspektionen bedömer att lärare därmed inte har de förutsättningar de behöver för att vidta disciplinära åtgärder.

Områden utan konstaterade brister

Anmälan till socialnämnden

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Lärare uppger i intervju att rutinen på skolan, när det gäller anmälan till socialnämnden om misstanke om att ett barn far illa, är att personalen pratar med kuratorn. Kuratorn gör orosanmälan om hon bedömer att det behövs. Lärare säger att skolan nuförtiden alltid anmäler till socialnämnd om lärare känner oro för elev. Representant för elevhälsan bekräftar att det är oftast kuratorerna som formulerar anmälan till socialnämnden som sedan görs av rektorn. Om lärare eller kurator säger att anmälan bör göras så säger inte rektorn nej.

Rättslig reglering

Bestämmelser om skyldighet att anmäla till socialnämnden att ett barn kan behöva nämndens skydd finns i 14 kap. 1 § socialtjänstlagen. (29 kap. 13 § skollagen.)

Anställda hos myndigheter vars verksamhet berör barn och unga är skyldiga att genast anmäla till socialnämnden om de i sin verksamhet får kännedom om eller misstänker att ett barn far illa (14 kap. 1 § socialtjänstlagen).

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte att Stockholms kommun brutit mot bestämmelserna när det gäller skyldigheten att göra en orosanmälan till socialnämnden. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Studiehandledning på modersmålet

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Lärare har uppgett att fyra elever på högstadiet skulle behöva studiehandledning på modersmålet detta läsår. På mellanstadiet får elever som behöver det studiehandledning en timme i veckan.

Rektorn säger att elever på mellanstadiet som är i behov av studiehandledning får olika mycket tid, vissa får mer, andra får mindre än en timme.

Rektorn har i kompletterande yttrande till Skolinspektionen uppgett följande, beträffande de fyra elever på högstadiet som lärarna anser behöver studiehandling. En av de fyra eleverna får studiehandledning på modersmålet. För en andra elev utreds frågan om hen ska få studiehandledningen. Övriga två elever går i årskurs 9 och har haft studiehandledning på modersmålet i årskurs 7 och 8. Den ena eleven kom till Sverige hösten 2020, den andra hösten 2021. Skolan bedömer att dessa två elever inte längre behöver studiehandledning, utan att räcker med extra anpassningar.

Rättslig reglering

En nyanländ elev, som har tagits emot inom skolväsendet i högstadiet i grundskolan, anpassade grundskolan eller specialskolan och vars kunskaper har bedömts enligt 12 c §, ska få studiehandledning på modersmålet om det inte är uppenbart obehövligt. Studiehandledningen ska syfta till att ge eleven förutsättningar att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas. Studiehandledningen får ges på elevens starkaste skolspråk, om det är ett annat än modersmålet. (3 kap.12 § i skollagen.)

En elev ska få studiehandledning på sitt modersmål, om eleven behöver det. Studiehandledning får ges i interaktiv form med informations- och

kommunikationsteknik där eleven och studiehandledaren är åtskilda i rum men inte i tid, om det inte finns någon lämplig person inom skolenheten som kan ge studiehandledning och huvudmannen trots upprepade ansträngningar inte har lyckats anställa en sådan. (5 kap. 4 § skolförordningen.)

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte att Stockholms kommun brutit mot bestämmelserna när det gäller studiehandledning på modersmålet. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Beslutet har fattats av utredaren Tonny Johansson.

Föredragande i ärendet har utredaren Luca Nesi varit.

I ärendets slutliga handläggning har även utredaren Åsa Olsson deltagit.